

KASIM 2018

Takvim ve Öngörüler

- Trump Politikaları ve Endişeleri Sürecek
- AB'de İtalya, Çin'de Yavaşlama İzleniyor
- İran'a Yaptırımlar Başladı
- Enflasyonun Ateşi Düşüyor
- Reel Sektörde Sıkıntılar Sürüyor

İçindekiler:

Beklentiler	1
Takvim	2
Öngörüler	3
Bİlgi Yönetimi	4

Dünya Ekonomisinde Beklentiler

Trump'ın Seçim Başarısı

ABD Başkanı Trump ve Cumhuriyetçi parti ABD'deki ara seçimlerden galibiyet ile çıkmıştır. Bu seçim sonucu dönemin geri kalanında Trump politikaları için önemli bir destek olacaktır. Trump ABD için izolasyon politikalarını uygulamaya devam edecektir. Özellikle ticarete korumacılık ve İran'a karşı daha kararlı bir tutum içinde olacaktır. Cumhuriyetçilerin seçim zaferi ABD ekonomisinde büyüme beklentilerini artıracak ve doları da güçlendirecektir. Trump ile ABD Merkez Bankası FED arasında ise yeni bir dönem açılmaktadır. Trump FED'in sıkılaştırma politikasına karşı tutumunu sertleştirecektir.

Avrupa Birliği ve Çin'de Endişeler

Avrupa Birliği'nde ekonomik toparlanma sonrası büyüme son 4 çeyrekte yavaşlamaktadır. Yılın üçüncü çeyreğinde büyüme yüzde 2,0'nin altına inmiştir. AB ekonomisinde yavaşlama kaygıları artarken, siyasi alanda da İngiltere ve İtalya kaynaklı endişeler sürmektedir. Brexit'de halen bir anlaşmaya varılamamıştır. AB ile İtalya bütçe konusunda anlaşamamaktadır. Sürecin kopması endişesi bulunmaktadır. Çin'de ise ekonomide belirgin bir yavaşlama görülmektedir. Koruma önlemleri Çin'i zorlamaya başlamıştır. Çin para birimi değer kaybetmekte olup, mali piyasaları tehdit etmektedir.

İran Yaptırımları Başladı

ABD'nin İran'a uygulamaya koyduğu yaptırımların ikinci aşaması başlamıştır. ABD'nin amacı İran'ın enerji gelirlerini azaltarak ekonomik açıdan zorlamaktır. ABD enerji ithalatında 8 ülkeye geçici istisna vermiştir. Buna bağlı olarak İran'ın petrol ihracatının günlük 1,4 milyon varile kadar ineceği öngörülmektedir. 1 milyon varil ihracat İran için kritik eşiktir ve ekonominin durması anlamına gelmektedir. ABD'nin İran yaptırımları orta doğu da ve küresel ölçekte yeni krizler yaratma potansiyeli de taşımaktadır. İran muhtemelen bölgede daha agresif bir politika içine girecektir.

Türkiye Ekonomisinde Beklentiler

Önlemler ve Gelişmeler Paniği Dağıttı

Ekonomide son 2 yıldır uygulanan genişletici politikalar sonucu makro dengeler bozulmuş, erken seçimler ile beklentiler zayıflamış ve bunların üzerine yaz aylarında dış politik gelişmelere bağlı olarak mali piyasalarda önemli kayıplar yaşanmıştı. Eylül ayı başından itibaren alınan birçok önlem ve gelişmeler ile mali piyasalarda yaşanan panik dağılmıştır. Yeni ekonomi programı, Merkez Bankası'nın faiz artırımları, Rahip Brunson'ın serbest bırakılması ve ABD ile ilişkilerde iyileşme işaretleri mali göstergelerde kayıpların bir bölümünün geri alınmasına yol açmıştır. Bununla birlikte mali göstergelerde mevcut seviyeler halen oldukça yüksektir ve reel kesimde sorunlar sürmesine yol açmaktadır. Bu nedenle ekonomide reel sektöre yönelik yeni önlemlere ihtiyaç bulunmaktadır.

Enflasyonda Artış Sürüyor

Ekim ayında enflasyon artışı enflasyonla mücadele kampanyası kapsamındaki yüksek indirimlere

rağmen devam etmiştir. Üretici fiyat endeksi yüzde 45,0 ile çok yüksek seviyesini korumuştur. İmalat sanayi döviz kuru ve maliyet artışlarını fiyatlarına yansıtmaya devam etmektedir. Tüketici fiyatları da hemen tüm ürün gruplarında artışını sürdürmüştür. Fiyat istikrarı açısından önemli olan çekirdek enflasyonda da katılık ve artış sürmektedir. Fiyatlama davranışları ve enflasyon beklentileri bozulmaya devam etmektedir. Enflasyon artış eğilimini sürdürecektir. Muhtemelen Merkez Bankası yeni sıkılaştırma adımları atmak zorunda kalacaktır.

Dış Ticaret Açığında İyileşme

Eylül ve ekim aylarında dış ticaret açığında önemli bir iyileşme yaşanmaktadır. İhracatta önemli bir artış yaşanırken, ithalatta sert bir fren görülmektedir. İhracat iç piyasadaki küçülme nedeniyle reel sektör için tek çıkış kapısı olmaya devam etmektedir. Reel sektör artan oranda ihracata yönelmektedir. Dış pazarlardaki göreceli canlılık ve artan mal talebi de ihracatımızı desteklemektedir.

İthalat ise döviz kurları ve iç piyasadaki küçülme nedeniyle gerilemeye devam etmektedir. İthalatta bu eğilimin süreceği öngörülmektedir. Dış ticaret açığındaki iyileşme döviz talebini sınırlayarak Türk Lirasını desteklemeye devam edecektir.

İran Yaptırımlarının Etkisi Sınırlı Kalacak

İran'ın ekonomik olarak zayıflaması ve döviz sıkıntısı yaşanması ile birlikte Türkiye-İran ikili ticareti son aylarda gerilemeye başlamıştı. Yeni yaptırımlar ile birlikte ikili ticari ilişkilerde gerileme ister istemez sürecektir. Ancak bu gerilemenin Türkiye'ye etkisi oldukça sınırlı kalacaktır. Türkiye'nin kalıcı hangi muafiyetlere sahip olacağı ise önümüzdeki zaman diliminde ortaya çıkacaktır. Türkiye başta petrol ve doğal gaz anlaşması olmak üzere İran ile o malları alması bile ödeme mecburiyetinde olduğu bir anlaşmayı imzalamış durumdadır. Dolayısıyla muafiyetlerin sona ermesi halinde enerji tedariki ve ödemeler alanında sıkıntılar yaşanabilecektir.

KASIM 2018 Ekonomi-Dış Politika-Siyaset Takvimi						
Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma	Cumartesi	Pazar
			1 TÜRKİYE ÇİN ABAEDPM EKİMAY İMALAT ENDEKS VERİLERİ BOE İNGİLTERE MERKEZ BANKASI FAİZ KARARI	2 AED EKİMAY İŞSİZLİK VERİSİ TÜRKİYE EYLÜL AYI MOTOLU KARATAŞT İSTATİSTİKLERİ	3	4
5 TÜRKİYE EKİMAY ENFLASYON VERİSİ	6	7 AVRUPA EYLÜL AYI PERAKENDE SATIŞ VERİSİ	8	9	10	11
12 TÜRKİYE EYLÜL AYI CARİ AÇIK VERİSİ	13	14 AVRUPA EYLÜL AYI SANAYİ ÜRETİM VERİSİ	15 TÜRKİYE AĞUSTOS AYI İŞSİZLİK VERİSİ AED EKİMAY PERAKENDE SATIŞ VERİSİ	16 AED EKİMAY SANAYİ ÜRETİM VERİSİ TÜRKİYE EYLÜL AYI SANAYİ ÜRETİM VERİSİ	17	18
19 TÜRKİYE EYLÜL AYI PERAKENDE SATIŞ VERİSİ	20 TÜRKİYE 2018 3. ÇEYREK YAPI İZİN İSTATİSTİKLERİ	21 TÜRKİYE EKİM AYI KONUT SATIŞ VERİSİ	22 TÜRKİYE KASIM AYI TÜKETİCİ GÜVEN ENDEKSİ	23	24	25
26 TÜRKİYE KASIM AYI REEL KESİM VE SEKTÖREL GÜVEN ENDEKSLERİ TCMB KASIM AYI KAPASİTE KULLANIM RAN	27	28 AED MERKEZ BANKASI FED FAİZ KARARI TOPLANTI TUTANAKLARI	29 TÜRKİYE KASIM AYI EKONOMİK GÜVEN ENDEKSİ	30 TÜRKİYE EKİMAY DIŞTİCARET İSTATİSTİKLERİ TCMB FİNANSAL İSTİKRAR RAPORU		

- 6 Kasım'da ABD'de ara seçimler gerçekleşecek.
- 11-12 Kasım tarihlerinde Paris'te Barış Konferansı Zirvesi gerçekleşecek, Erdoğan-Trump görüşmesi gerçekleşecek.
- Yerel Seçimlere hazırlık süreci hareketleniyor, adaylar belirlenmeye başlanacak.
- Avrupa Birliği Brexit zirvesi ile sonuca gitmek istiyor. İtalya'ya Bütçe için verilen süre 15 Kasım'da dolacak.
- ABD Halk Bankası kararını açıklayabilir. İyimser beklentiler yaşanıyor.
- Orta doğuda gerginlik sürüyor, yeni hedef S. Arabistan

Mali Göstergelerde Öngörüler

- **Türk Lirası İstikrar Arıyor**
- **TL Faizlerde Gerileme Eğilimi Sona Eriyor**
- **Petrol Fiyatlarında Beklenmedik Gerileme**
- **Emtia Fiyatları Durağan**

Riskler Azalıyor TL Değer Kazanıyor

Alınan önlemlere ve gelişmelere en kuvvetli tepki Türk Lirasından gelmektedir. Türk Lirası sepet kur ekonomisi programının açıklanması ile 7,00 TL seviyesinin altına inmiş, Merkez Bankası faiz artışı ile 6,50 seviyesine kadar gerilemişti. Son olarak da dış politikada yaşanan normalleşme girişimleri sonrası sepet kur 5,70 TL seviyesine kadar inmiştir. Böylece Türk Lirası aşırı değer kaybının bir bölümünü geri almıştır. Türk Lirasında değer kaybına yol açan birçok dış politik risk ortadan kalkmıştır. Bundan sonra Türk Lirasının değerini siyasi riskler ve ekonomide atılacak adımlar belirleyecektir.

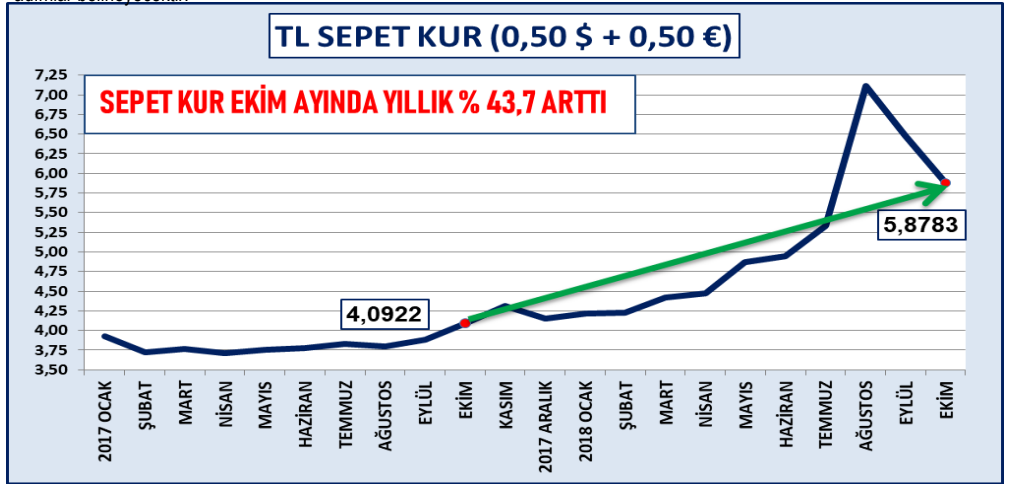
Türk Lirası Faizlerde Gerileme

Türk Lirası faizler Ekim ayı ortasına kadar çok hızlı bir artış göstermişti. Enflasyondaki artış faizlerin artışını tetiklemiş, ortaya çıkan birçok risk faiz artışını hızlandırmıştı. Enflasyonda halen yükselme eğilimi sürmektedir. Ortaya çıkan birçok risk ise sona ermiştir. Bunlara bağlı olarak Türk Lirası faizlerde gerileme yaşanmıştır. Tahvil, mevduat ve kredi faizleri enflasyon ile orantılı seviyelere yaklaşmıştır. Bununla birlikte mali sektörün kaynak sıkıntısı ve piyasaların nakit sıkıntısı nedeniyle faizler gerilediği mevcut seviyelerinde bir süre durağanlaşacaktır. Merkez Bankası politika faizi tabanı belirleyecektir.

Petrol Fiyatlarında S. Arabistan Sürprizi

ABD'nin İran'a uygulamaya koyacağı yaptırımlar nedeniyle ekim ayı başında Brent petrol 85 dolar varile kadar yükselmişti. ABD başta S. Arabistan olmak üzere diğer ihracatçı ülkelerden İran'dan kaynaklanacak arz sıkıntısına karşı üretimlerini artırmaları çağrısı yapmış, ancak diğer ülkeler buna çok yanaşmamıştı. Bu koşullarda petrol fiyatlarının 100 dolara ulaşabileceği tahmin edilirken S. Arabistan'ın üretim artışına sıcak bakması ile birlikte petrol fiyatları düşmeye başlamış ve 72 dolar varil seviyesine kadar inmiştir. Bundan sonra fiyatları üretici ülkelerin tutumu belirleyecektir.

Türk Lirası Sepet Kurda Artış Yavaşladı”

- **İktisadi Faaliyetlerde Yavaşlama Sürüyor**
- **İmalat Sanayinde Tedarik Zinciri Sıkıntıda**
- **Reel Sektör Firmalarının Mali Yapıları Zorlanıyor**
- **Reel Kesim ve Tüketici Güveni Halen Çok Düşük**
- **Son İki Ayda Çıkış Yolu İhracatta**

Reel Sektör ve İktisadi Faaliyetlerde Beklentiler

Reel sektörde iktisadi faaliyetlerde durgunluk ve reel sektörün mali sıkıntıları sürmektedir. Ekonomide alınan önlemler mali kesimde ve piyasalarda yaşanan paniği büyük ölçüde engellemiştir. Mali piyasalarda ve göstergelerde kırılgan da olsa yeni dengeler kurulmaktadır. Ancak alınan önlemler reel kesimde henüz bir iyileşme yaratmamıştır. Reel kesimde işlerde yavaşlama yaygınlaşarak sürmektedir.

İmalat sanayinde kapasite kullanım oranı eylül ayında yüzde 76,2'ye indikten sonra, ekim ayında yüzde 75,4'e inmiştir. İstanbul Sanayi Odası sanayi PMI verisi ekim ayında 44,3 olarak gerçekleşmiştir.

Zorlu faaliyet koşullarının etkisiyle üretim ve yeni siparişler ekim ayında yavaşlamaya devam etmiştir. Hem üretim hem de yeni siparişlerdeki gerileme Eylül'e kıyasla hız keserek sürmüştür. Yeni ihracat siparişleri ise üst üste ikinci ay olacak şekilde azalmış ve gerileme önceki aya kıyasla hız kazanmıştır. Talep koşullarındaki yavaşlamanın yansımaları olarak imalatçılar istihdam ve satın alma

faaliyetlerini azaltmıştır. Tedarik zincirlerindeki sıkıntılarda Ekim ayında artış gözlemlenmiş ve tedarikçilerin ortalama teslim süresi 2005 yılında bu yana en yüksek düzeye çıktı.

İç piyasada otomotiv, beyaz eşya, mobilya ve konut satışlarında yaşanan gerileme nedeniyle yıl sonuna kadar yeni KDV ve ÖTV indirimleri sağlanmıştır. Bu önlemlerin sınırlı etkisi olacaktır. Nitekim yüksek faizler özellikle konut ve otomotiv talebini sınırlayacaktır.

Ekonomide alınan önlemler tüketici nezdinde de henüz yeterli güveni sağlayamamıştır. Tüketici güven endeksi önemlerin uygulanmaya başladığı eylül ve ekim aylarında hızlı gerilemesine devam etmiştir. Tüketiciler açısından fiyat artışları ile satın alma gücünün azalması ve işten çıkarmalar en olumsuz gelişmelerdir.

Reel sektör güven endeksi de alınan önlemlere rağmen eylül ve ekim ayında

gerilemeye devam etmiştir. Bunun en önemli nedeni reel sektörün maliyet ve fiyat yapma, ödeme ve tahsilatlar ile kredi geri ödeme sıkıntılarının sürüyor olmasıdır. Bu çerçevede konkordato başvuruları artarak sürmektedir ve birçok reel sektör firmasında kapanmalar devam edecektir. Yeni ekonomi programı reel sektörün sorunlarının çözülmesini büyük ölçüde piyasaya bırakmıştır. Bu nedenle reel sektörde sıkıntılar sürecektir.

Reel kesimin yaşadığı sorunlara ilave olarak yüksek enflasyon ve kredi faizleri yatırım istahını olumsuz etkilemektedir. Yeni yatırım isteği negatife dönmüştür.

Ekim ayında ihracat bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 13,1 artmıştır. İthalat ise yüzde 23,5 azalmıştır. İç piyasadaki daralma reel sektörü ihracata iterken, ithalatta küçülme sürmektedir.

İktisadi faaliyetlerde durağanlık Kasım ayında da hissedilecektir.

Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Sergül Sokak Saral Sitesi
C Blok Kat:3 Daire:10
Gayrettepe/İSTANBUL

TELEFON:
(212) 3528795

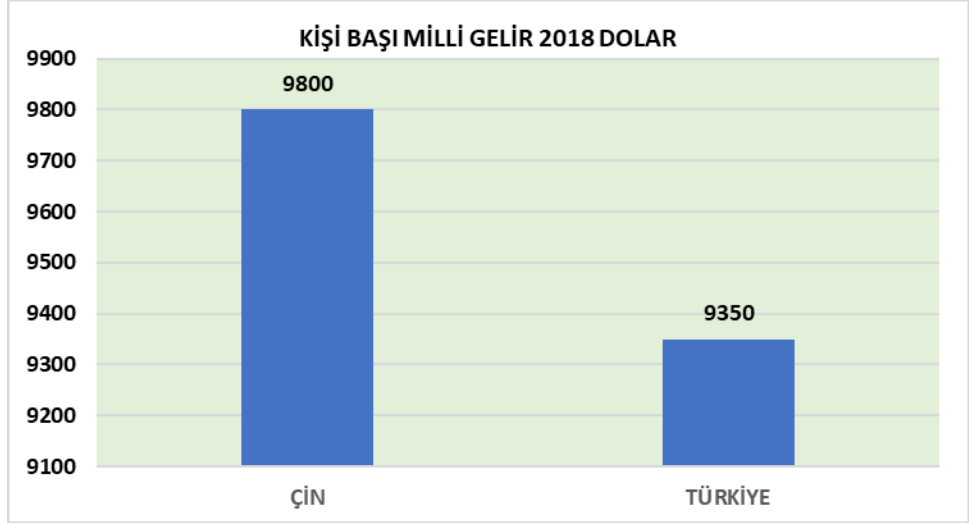
E-MAİL:
info@esdh.com.tr

Web Adresi
www.esdh.com.tr

Dr.Can Fuat Gürleşel
can@esdh.com.tr

Bilgi Yönetimi KİŞİ BAŞI MİLLİ GELİR

- Çin kişi başı milli geliri 2018 yılında 9.800 dolara ulaşmaktadır. 2019 yılında ise ilk kez on bin dolar seviyesini aşacaktır. Çin 30 yıllık planlı kalkınma ve büyüme modeli ile kişi başı gelirini 300 dolardan on bin dolar seviyesine getirmiştir.
- Çin 2018 yılında kişi başı geliri ile Türkiye'yi geçmektedir. Böylece bir dönemin düşük gelirlere ve ucuz işgücüne dayalı bir Çin rekabeti artık olmayacaktır.
- Türkiye'de ise son yıllarda Türk Lirasında yaşanan değer kaybı ile birlikte kişi başı gelir yüzde 30'a yakın gerileyerek 9 bin dolar seviyelerine inmiştir. Türk Lirasının aşırı değerlenmesi ile ekonomik temellere dayanmayan 12 bin dolar seviyesindeki kişi başı gelir düzeltme yaşamaktadır
- Türkiye üretime ve sanayiye dayalı büyüme ile kalıcı gelir artışı yaratmalıdır.

TEMEL GÖSTERGELER

	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM
Dolar/TL	3,8065	3,9560	4,0472	4,4889	4,5690	4,9087	6,5616	6,0010	5,5080
Euro/TL	4,6523	4,8761	4,9005	5,2525	5,3188	5,7560	7,6566	6,9631	6,2486
Euro/Dolar	1,2194	1,2324	1,2079	1,1693	1,1683	1,1691	1,1604	1,1605	1,1312
MBPpolitika Faizi %	8,00	8,00	8,00	16,50	17,75	17,75	17,75	24,00	24,00
Gösterge Tahvil Faizi %	13,03	14,03	14,29	17,47	19,25	20,78	26,73	25,82	24,42
Cari Açık Yıllık Milyar \$	53,8	55,5	57,4	58,3	57,6	54,6	51,1		
TÜFEYıllık %	10,26	10,23	10,85	12,15	15,39	15,85	17,90	24,52	25,24
Toplam Krediler Milyar TL	2168,6	2237,4	2282,6	2417,5	2406,4	2466,4	2772,0	2655,5	2549,8
Brent Petrol Varil Dolar	64,73	69,34	74,69	77,56	79,23	74,21	77,71	82,73	75,47
Dow Jones Endeksi	25.029	24.103	24.163	24.416	24.271	25.415	25.965	26.458	25.116
BST-100 Endeksi	118.951	114.930	104.283	100.652	96.520	96.952	92.723	99.957	90.201